

УДК 378.011.3-051:62/64+ 37.091.33-027.22:001
DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2023.14.300231>
ORCID 0009-0007-8457-224x

АНАЛІЗ РОЗРОБЛЕНОСТІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНОЛОГІЙ В АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Вікторія Комашко,

аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

У статті проведено розгляд існуючого стану проблеми організації дослідницької діяльності майбутніх фахівців у галузі технологій з акцентом на критичному огляді формування соціально-комунікативної компетентності. Дослідження засноване на комплексному підході до вивчення теоретичних і методологічних аспектів підготовки вчителів технологій, інтегруючи в собі аналіз наукової літератури, сучасних освітніх практик та інноваційних навчальних стратегій. Розкрито значення науково-дослідницької роботи як фундаментального елемента професійного розвитку майбутніх учителів, акцентуючи на необхідності створення умов для розвитку аналітичного мислення, навичок критичного оцінювання інформації та здатності до самостійного здобуття знань. Особлива увага надається важливості соціально-комунікативної компетентності, яка розглядається як ключова умова ефективної взаємодії в освітньому процесі, інтеграції в професійну спільноту та адаптації до динамічних умов робочого середовища; необхідності створення умов для глибокого засвоєння дослідницьких методів та розвитку критичного мислення, яке дозволяє майбутнім учителям технологій адаптуватися до нових викликів, ефективно вирішувати професійні завдання та сприяти інноваційному розвитку галузі. Розглядається широкий спектр інноваційних освітніх стратегій, зокрема застосування активних та інтерактивних форм навчання, які сприяють більшій залученості студентів та підвищенню їх мотивації.

Наголошено на значенні мережевої взаємодії та колаборативних проєктів, що відкривають нові можливості для розширення професійного горизонту майбутніх учителів технологій і сприяють формуванню важливих соціальних навичок, таких як комунікація, лідерство та командна робота. Окремо висвітлено роль студентського наукового товариства як платформи для обміну досвідом, розвитку науково-дослідницьких ініціатив та підтримки талановитої молоді.

Висновки статті вказують на стратегічну важливість всебічного розвитку майбутніх учителів технологій, наголошуючи на нерозривному зв'язку між науково-дослідницькою активністю, соціально-комунікативною компетентністю та професійною ефективністю.

Ключові слова: дослідницька діяльність, соціально-комунікативна компетентність, фахівці технологій, освітній процес, інтеграція, міждисциплінарні проєкти, інноваційне навчання, професійний розвиток.

Постановка проблеми. Перехід до єдиної європейської системи освіти актуалізує завдання підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців, зокрема в галузі технологій, з акцентом на формування не лише специфічних професійних, але й соціально-комунікативних компетентностей. Це вимагає від вищої школи забезпечення відповідності освітнього процесу сучасним вимогам, що пред'являються до компетентності педагогів, здатних ефективно використовувати методологію наукового пізнання, методи науково-педагогічних досліджень та технології їх застосування в освітньому процесі.

Згідно з Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті та Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., основною метою вищої освіти є підготовка висококваліфікованого компетентного педагога, який буде конкурентоспроможним на ринку праці, володітиме навиками проектної та науково-дослідницької діяльності, та буде готовим до постійного професійного зростання. Актуалізація цих завдань вимагає від освітніх інституцій розробки та впровадження інноваційних підходів до організації навчального процесу, спрямованих на розвиток соціально-комунікативних компетентностей студентів.

Аналіз розробленості проблеми організації дослідницької діяльності майбутніх фахівців технологій в контексті формування їх соціально-комунікативної компетентності виявляє значні прогалини в існуючих підходах та методиках. З одного боку, сучасна освітня парадигма зорієнтована на компетентнісний підхід, що передбачає інтеграцію науково-дослідницької діяльності у навчальний процес. З іншого боку, реалізація цього підходу стикається з рядом викликів, серед яких – недостатня методична підтримка, обмежені ресурси для здійснення дослідницької діяльності, а також недоліки у підготовці викладачів до ефективної організації такої діяльності. Відтак, важливим напрямком розвитку освітньої системи є оновлення та адаптація підходів, принципів, змісту, методів, форм та технологій організації педагогічної діяльності до потреб сучасного освітнього простору. Це передбачає, зокрема, розробку комплексних програм, спрямованих на розвиток соціально-комунікативних компетентностей через систематичну інтеграцію науково-дослідницької роботи у навчальний процес, забезпечення відповідної підготовки та методичної підтримки для викладачів, а також створення умов для активної участі студентів у дослідницькій діяльності. Такий підхід дозволить не лише підвищити якість вищої освіти, а й забезпечити випускників необхідними компетентностями для успішної професійної діяльності в умовах сучасного ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляд праць вітчизняних дослідників, таких як Ю. Смельянов, М. Заброцький, С. Максименко, Л. Петровська, С. Петрушин, а також роботи західних вчених К. Ларсона, Ф. Бекланда, М. Редмонда, А. Барбора, Дж. Вімана, Б. Шпіцберга, дозволяє констатувати високий рівень розробленості теоретичних основ комунікативної компетентності. Водночас, спостерігаються прогалини у дослідженнях, які б розглядали інтеграцію дослідницької діяльності у процес формування комунікативної компетентності серед майбутніх спеціалістів у галузі технологій.

Вивчення проблеми формування дослідницької компетенції педагога в умовах системності та безперервності освітнього процесу показує, що в психолого-педагогічній науці відсутній єдиний підхід до визначення поняття «професійна компетентність». Водночас, розвиток професійно значущих якостей студентів та формування науково-дослідних компетентностей сучасного педагога, що є предметом дослідження таких вчених як Н. Бібік, Е. Гусинський, М. Кларін, В. Кремінь, О. Савченко, Г. Щедровицький, Н. Голуб, О. Горошкіна, Т. Донченко, І. Зимньої, О. Куцевол, В. Мельничайко, Г. Онкович, Н. Остапенко, О. Семенов та інші, вказують на необхідність інтеграції дослідницької діяльності в освітній процес.

Специфіка організації дослідницької діяльності студентів, вивчення якої проводили О. Бондаревська, М. Канторович, І. Якиманська та інші, вимагає детального аналізу в контексті специфіки технологічної освіти. Застосування інтегрованого підходу, який поєднує розвиток комунікативних та професійних компетентностей через дослідницьку діяльність, може стати ключем до підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних до ефективної професійної комунікації та інноваційної діяльності.

Метою статті є комплексний аналіз існуючих теоретичних та методологічних підходів до проблеми організації дослідницької діяльності майбутніх фахівців технологій в контексті формування їх соціально-комунікативної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Модернізація системи вищої педагогічної освіти в останні роки ініціювала значні трансформації, які торкнулися підготовки педагогів нового

покоління. Ці фахівці повинні володіти здатністю креативно оновлювати зміст і методи педагогічної діяльності, проводити науково-педагогічні дослідження та здійснювати пошукову роботу, що сприятиме розвитку професійної компетентності. Впровадження компетентнісного підходу у вищих навчальних закладах знаходиться на початковому етапі та вимагає глибокої розробки та усунення суперечностей між необхідністю формування дослідницької компетентності та реальними можливостями її втілення в умовах сучасності. Новітні технології інформаційного пошуку та обробки даних, а також складнощі із впровадженням освітніх інновацій у практику загальноосвітніх шкіл наголошують на важливості науково-дослідницької компетентності для сучасного педагога. Компетентнісний підхід в освіті розглядає науково-дослідницьку компетентність як ключову складову професійної майстерності вчителя, забезпечуючи синтез освітнього процесу та наукової діяльності як основного принципу розвитку вищої освіти. Узагальнення досягнень педагогічної теорії та шкільної практики демонструє, що процес формування дослідницької компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей потребує подальшого доопрацювання щодо визначення єдиної концепції науково-дослідницької компетенції, розробки діагностичних інструментів та визначення рівнів її сформованості. Необхідність володіння науково-дослідницькою компетентністю майбутніми педагогами обумовлена характером сучасної професійної діяльності вчителя, що вимагає не лише глибоких теоретичних знань, але й умінь застосовувати їх у практиці.

Водночас існує значна різноманітність підходів до інтерпретації поняття «компетентність» у педагогічній, навчально-методичній та психолого-педагогічній літературі, що свідчить про його багатогранність та складність. Наприклад, вчені В. Ледньов, М. Рижаків визначають компетентність як синтез знань у певній галузі та поведінки в практичній сфері діяльності, підкреслюючи важливість здатності застосовувати теоретичні знання в реальних професійних ситуаціях. Таке розуміння компетентності акцентує необхідність інтеграції науково-дослідницької роботи в процес професійної підготовки майбутніх педагогів, що вимагає від вищої освіти розробки ефективних підходів та методик навчання (Князева, 2011).

Детальне вивчення проблематики організації науково-дослідної роботи майбутніх спеціалістів у сфері технологій, з акцентом на розвитку їх соціально-комунікативних навичок, виявляє необхідність уважного аналізу науково-дослідницької компетентності як вирішального чинника в професійному зростанні вчителів. Сучасна вища освіта ставить перед собою завдання не лише надання фундаментальних знань, але й підготовку фахівців до ефективного проведення наукових досліджень, критичного аналізу інформації та застосування здобутих знань у практичній діяльності. Дослідницька компетентність виступає як синтез різноманітних вмій і навичок, що охоплюють володіння методологією наукового дослідження, здатність до планування та виконання дослідницьких проєктів, а також мотивацію до постійного професійного та особистісного зростання. Це передбачає розвиток не лише навчально-дослідницької, але й науково-дослідницької компетентності, що включає глибоке розуміння специфіки наукової роботи, вміння визначати та розв'язувати актуальні наукові проблеми. Формування дослідницької компетентності має бути інтегрованим у всі аспекти навчального процесу, включаючи розробку навчальних програм, методик викладання та оцінювання результатів навчання. Забезпечення ефективної взаємодії між мотиваційним, когнітивним, професійно-діяльним та рефлексивним компонентами дослідницької компетентності є ключем до підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних до інноваційної діяльності та ефективної комунікації у професійному середовищі.

Аналіз розробленості проблеми організації дослідницької діяльності майбутніх фахівців технологій в аспекті формування їх соціально-комунікативної компетентності свідчить, що вчені різноманітних наукових шкіл наголошують на різних підходах до розвитку професійної педагогічної підготовки, серед яких компетентнісний підхід вважається фундаментальним. Він передбачає інтеграцію різних форм наукового пошуку в освітній процес, підтримуючи фокус на формуванні у майбутніх фахівців не лише

глибоких та систематизованих знань, а й на розвитку динамічної готовності до інновацій, критичного мислення, аналітичних навичок. Компоненти дослідницької компетентності, зокрема ціннісний, когнітивний, діяльнісний, комунікативний, рефлексивний, виділені у наукових дослідженнях, підкреслюють багатовимірний характер цієї складової професійної компетентності. Інтегральна характеристика компетентності, що розглядається як поєднання мотивації, здатності та готовності особистості до професійної діяльності, передбачає розвиток комплексного підходу до підготовки майбутніх фахівців. Важливістю у цьому процесі є формування не лише навичок дослідження та аналізу, але й комунікативних компетентностей, здатності до самостійного вирішення професійних завдань, адаптації до швидкозмінних умов. Звідси система вищої освіти зобов'язана не тільки надавати теоретичні основи, а й акцентувати на розвитку прикладних аспектів діяльності, щоб готувати справжніх професіоналів-дослідників, які володітимуть комплексною професійною компетентністю. Такий підхід уможливорює кожному випускнику закладу вищої освіти адаптуватися до викликів професійної діяльності, знаходити інноваційні розв'язання, розвиватися в умовах постійних трансформацій на ринку праці (Костікова, Дерев'яно, 2018).

Формування науково-дослідницьких умінь та соціально-комунікативної компетентності у майбутніх фахівців технологій є важливим аспектом їх підготовки, забезпечуючи адаптацію до викликів професійної діяльності в умовах інноваційних технологій. Інтеграція інтерактивних форм навчання, включно з семінарами-практикумами, науково-дослідними проектами, диспутами та використання проблемно-пошукових методик, сприяє розвитку критичного мислення, комунікативної взаємодії та відповідальності за результати власної наукової діяльності. Навички детального аналізу, креативного підходу до розв'язання проблем та вміння вести діалог стають фундаментальними складниками професіоналізму. Структура науково-дослідницької компетентності, яка передбачає ціннісний, когнітивний, діяльнісний, комунікативний, рефлексивний аспекти, вимагає ретельного методологічного підходу до розроблення навчальних програм. Така комплексна підготовка уможливорює випускникам технологічних спеціальностей не тільки адаптацію до мінливих умов роботи, а й формує інноваційний потенціал, необхідний для трансформації сучасних наукових і технологічних знань у практично значущі рішення. Такий підхід у вищій освіті підкреслює роль науково-дослідницької діяльності як невід'ємної складової професійної підготовки, водночас підвищуючи соціальну та комунікативну компетентність.

Отже, аналіз сучасних дидактичних підходів та методик має цілісно інтегрувати зміст, форми та методи навчання, що забезпечать розвиток необхідних науково-дослідницьких і соціально-комунікативних компетенцій.

При дослідженні стану проблематики організації наукової діяльності серед майбутніх спеціалістів у сфері технологій, ключове значення має розвиток науково-дослідницької компетентності як основоположного елемента професійної освіти, що сприяє удосконаленню соціально-комунікативних вмінь. Реалізація цілеспрямованої роботи у вищих навчальних закладах дозволяє студентам глибше занурюватися у професійний контекст, розвиваючи не лише спеціалізовані навички, а й уміння креативного мислення, аналізу, критики, а також спроможність до успішної комунікації в галузі.

Ефективна підготовка в цьому контексті передбачає комплексний підхід, заснований на поєднанні різноманітних інтерактивних та інноваційних форм навчання – від семінарів-практикумів і мозкових штурмів до ділових ігор та науково-практичних конференцій. Такі заходи спрямовані на розвиток інтелектуальної цікавості, вміння самостійно визначати дослідницькі завдання, формулювати гіпотези, аналізувати отримані дані та представляти результати розроблених дослідів (Криворучко, 2022). Суттєву роль відіграє і робота над проектами, які вимагають глибоких та комплексних знань, самостійності у пошуку, обробці, критичному аналізі інформації, а також уміння адаптуватись до нових умов і постійно навчатися. Висока науково-дослідницька компетентність майбутніх фахівців-технологів передбачає не лише здійснення самостійної пошукової роботи, а й глибоке

розуміння фундаментальних професійних цінностей, етичних норм та стандартів, формування соціальної відповідальності та професіоналізму.

У підсумку, системна робота з формування і розвитку науково-дослідницької компетентності майбутніх фахівців у галузі технологій є необхідною умовою їх професійного росту, успішної реалізації в сучасному динамічному технологічному середовищі, та здатності вносити вагомий внесок у розвиток галузі з урахуванням соціальних аспектів і викликів. Тому підхід до навчання, що передбачає постійний пошук, аналіз, реалізацію досліджень та науково-дослідницьких проєктів, створює солідну основу для підготовки висококваліфікованих фахівців, готових до інновацій, та здатних вирішувати складні науково-технічні задачі.

Постановка та реалізація наукових досліджень, як частини освітнього процесу, передбачає не лише систематизацію наявних знань, а й формування навичок самостійного пошуку, креативного мислення, вміння ефективно комунікувати в професійному середовищі. Важливо підкреслити, що успішна науково-дослідницька робота потенційно збагачує студентів можливістю критично оцінювати інформацію, приймати виважені рішення, працювати у команді, що є надзвичайно важливим у галузі технологій.

У процесі підготовки фахівців необхідно зосередитися не лише на фахових дослідженнях, але й на формуванні комунікативної компетентності, яка передбачає ефективність діалогу, командної роботи, уміння ефективно обстоювати та відстоювати вибрану науково-дослідницьку позицію. Дослідження організації наукової роботи серед майбутніх спеціалістів у технологічній галузі, особливо у контексті розвитку їхніх соціально-комунікативних здібностей, підкреслює тісний зв'язок між освітнім процесом у вищих навчальних закладах та необхідністю формування комунікативних навичок у студентів. Під комунікативною компетентністю розуміється вміння та свідоме застосування осіб у професійному контексті не тільки знань та вмінь у сфері інформаційних технологій, а й усвідомлення етичних норм, правил та принципів міжособистісного спілкування. Важливими складовими комунікативної компетентності виступають творче мислення, вміння ведення діалогу, культура мовлення, навички публічного виступу, критика та самокритика, вміння сприймання та розуміння партнера.

У своїх дослідженнях науковці наголошують на величезному потенціалі дискурсивних та інтерактивних форм навчання у формуванні комунікативної компетентності студентів, які дають змогу не лише опанувати професійно-технічні знання, а й розвивати у студентів навички аргументованої наукової думки, критичного аналізу та самопрезентації. Так, Прозорова та інші дослідники включають до складу комунікативної компетентності необхідність розвитку мотивацій, цілеспрямованої орієнтації на професійну дію, уміння застосування мовних засобів та рефлексії як способу самооцінки й адаптації в професійній сфері (Орбан-Лембрик, 2005).

Наскрізною темою багатьох робіт стає ідея про те, що формування комунікативної компетентності не можливе без інтеграції дослідницької діяльності студентів у освітній процес. Системна науково-дослідна робота, яка передбачає застосування наявних знань у тісній взаємодії із вивченням нових матеріалів, вирішення конкретних практичних та технічних завдань, створення власних проєктів, сприяє не лише професійному, а й особистісному розвитку студентів. Висока науково-дослідницька активність посилює аналітичні здібності, вміння застосування інформації, розвиває комунікаційні вміння, підтримує постійну зацікавленість у професійному зростанні, формує вміння та свідоме реагування на професійні виклики. Наукові роботи Савельєвої Н., Орбан-Лембрик Л. та інших авторів підкреслюють інтегрований підхід до розвитку комунікативної компетентності, розуміючи її не лише як набір умінь і знань для успішної вербальної і невербальної взаємодії, а й як схильність до рефлексії, вміння до емпатичного сприйняття та розуміння інших. Центральне місце в цих дискурсах відводиться аналізу вимірювань комунікативної компетентності, яка підтримуватиме баланс зовнішніх та внутрішніх засобів індивіда, його цілеспрямовану адаптацію до різноманітних ситуацій міжособистісної взаємодії в професійних рамках.

Окремо слід виділити, що у сучасних реаліях активного розвитку технологічної галузі, важливим аспектом професійної підготовки є розвиток комунікативних навичок у контексті роботи в мультидисциплінарних командах, ефективна взаємодія між різними поколіннями спеціалістів, а також розвиток уміння проводити компетентний науковий аналіз та представлення результатів досліджень. Такий підхід підкреслює необхідність інтеграції міжпредметних зв'язків і застосування технологічних ноу-хау в процесі навчання та дослідницької роботи, орієнтуючи освітній процес на розвиток необхідних навичок для успішної роботи в майбутній кар'єрі.

Отже, формування і розвиток дослідницької та комунікативної компетентностей майбутніх фахівців у галузі технологій є важливим завданням сучасної освіти. Це передбачає інтегрований підхід, що поєднує глибокі спеціалізовані технологічні знання з вмінням до конструктивної комунікації, критичного мислення та рефлексії, щоб підтримувати професійний розвиток і адекватно реагувати на швидкі технологічні та соціальні зміни. Такий підхід забезпечить підготовку не лише кваліфікованих, а й усвідомлених та відповідальних фахівців, які стануть вагомим внеском у розвиток технологічної галузі.

Аналіз проблеми організації дослідницької діяльності майбутніх фахівців у галузі технологій та формування їх соціально-комунікативної компетентності вимагає комплексного розгляду з урахуванням сучасних наукових підходів. Розвиток комунікативної компетентності, який передбачає не лише володіння мовою і нормами спілкування, а й узгодженість із ситуацією, адаптацію до реалій професійної галузі, має ґрунтуватися на наявних дослідженнях і тенденціях. Праця Орландо Л. Тейлор зосереджена на міжкультурній комунікації, нагадує про значимість практики комунікації в реальному житті, в тому числі вимушених і непередбачених обставин (Карпова, 2019). Наукові праці, наприклад, роботи Д. Ізаренкова, звертають увагу на розуміння комунікативної компетентності як складової інтелектуального розвитку, що формується як у природних умовах мовного середовища, так і через спеціалізоване навчання. Вивчення структури комунікативної компетентності, як показано в роботах різних науковців, охоплює широке коло аспектів – від пізнавальних до емоційно-ціннісних, підкреслюючи різноманіття підходів до розвитку комунікативної здатності.

С. Петрушин, наприклад, розглядає комунікативну компетентність як інтегроване утворення, що поєднує пізнавальний, поведінковий, та емоційний компоненти, чим наголошується на необхідності розглядати комунікаційні навички у широкому мультидисциплінарному ракурсі. Це підтверджує, що формування комунікативної компетентності виходить далеко за межі традиційного навчання спілкуванню, торкаючись питань психології, культури, етики та соціолінгвістики. І. Барахович, розглядаючи лінгвістичний, соціолінгвістичний і прагматичний компоненти комунікативної компетентності, підкреслює змістовне наповнення кожного компоненту та їх значення у розвитку загальної компетентності особистості. Цей підхід ілюструє, наскільки глибоко має проходити процес навчання, аби підготувати студентів до ефективної комунікації у сучасному світі (Костікова, Дерев'яно, 2018).

У контексті аналізу розробленості проблеми організації дослідницької діяльності майбутніх фахівців у сфері технологій із фокусом на формуванні їх соціально-комунікативної компетентності, важливо відмітити інтеграційну здатність особистості до адаптації та ефективного використання комунікативних засобів у професійній взаємодії. Розгляд комунікативної компетентності через призму сучасних наукових досліджень відкриває поле для глибшого розуміння механізмів розвитку міжособистісних навичок, необхідних у технологічній сфері.

Соціолінгвістичний компонент, який обумовлений соціокультурними умовами використання мови, визначає специфіку взаємодії між представниками різних культур та підкреслює важливість адекватної адаптації у комунікації. Прагматичний компонент, що включає дискурсивну, функціональну і схематичну компетентності, акцентує на необхідності грамотного побудови висловлювань, враховуючи контекст спілкування. Комунікативна компетентність, як виявляється, є складовою інтелектуального розвитку особистості, формується як в природних умовах мовного середовища, так і через цілеспрямоване

навчання. Системно-інтегруючий процес розвитку комунікативної компетентності включає в себе комунікативно-діагностичну, комунікативно-прогностичну, комунікативно-програмуючу, комунікативно-організаційну та комунікативно-виконавську складові, що разом формують здатність особистості до ефективного ведення комунікації. Таким чином, розвиток комунікативної компетентності майбутніх фахівців у сфері технологій вимагає цілісного підходу до навчання, яке забезпечує не лише технічні знання, а й розвиває міжособистісні, соціальні навички, спроможність до адаптації, критичного мислення та креативності в професійній діяльності. Важливим аспектом є інтеграція теоретичних знань з практичною діяльністю, що сприяє гармонійному розвитку особистості, здатної ефективно функціонувати в динамічно мінливому технологічному середовищі.

Отже, висока комунікативна компетентність стає ключовим фактором успішної кар'єри у галузі технологій, дозволяючи не лише досягти успіхів на індивідуальному рівні, а й забезпечити продуктивну співпрацю всередині мультидисциплінарних команд, вирізняючись універсальністю, креативною адаптивністю та сильними комунікативними навичками.

Висновки. У контексті аналізу розробленості проблеми організації дослідницької діяльності майбутніх фахівців-вчителів у галузі технологій, важливість соціально-комунікативної компетентності не може бути переоцінена. Отже, успішна професійна діяльність фахівців передбачає не лише поглиблені технічні та предметні знання, а й уміле володіння інструментами комунікації, стратегіями взаємодії у навчальному середовищі, а також критичне мислення та готовність до інновацій.

Основоположним елементом підготовки сучасних учителів технологій є інтеграція науково-дослідницьких проєктів у навчальний процес, яка вимагає розвитку комунікативної компетентності, управлінських здібностей, та вміння працювати в команді. Ці навички є вирішальними для адаптації вчителів до швидкозмінюваних умов глобалізованого та технологічного суспільства, де особистісний розвиток і самореалізація крізь призму професійної майстерності стають ключовими аспектами в галузі освіти. На основі проведеного аналізу можемо констатувати, що інвестиції у розвиток соціально-комунікативної компетентності вчителів технологій, а також заохочення їх участі у дослідницькій роботі, створення міждисциплінарних проєктів і кейс-методів навчання, є невід'ємною складовою підвищення загальної якості освіти. В цьому контексті, постійне підвищення кваліфікації, наставництво, професійні навчальні програми, що підтримують не лише професійний, а й особистісний розвиток, стають визначальною стратегією для підготовки вчителів, готових здійснювати вплив та просувати інновації в галузі технологічної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Карпова, Л. (2019). Дослідницька компетентність вчителя Нової української школи. *Молодь і ринок*, 1 (168), 85-89.
- Князева, С. В. (2011). *Структура професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців з правознавства*. Взято з http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2011_13/files/P1311_17.pdf
- Костікова, І. І., Дерев'янка, Т. Є. (2018). *Дослідницька культура вчителів у системі методичної роботи школи* (Вип. 5 (184)). Харків: Основа.
- Криворучко, І. І. (2022). Зміст поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній і зарубіжній літературі. *Наукові інновації та передові технології*, 6 (8), 174-183.
- Орбан-Лембрик, Л. Е. (2005). Детермінанти соціально-психологічної компетентності. *Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка*, XIII/XIV, 314-322.

REFERENCES

- Karpova, L. (2019). Doslidnytska kompetentnist vchytelia Novoi ukrainiskoi shkoly [Research competence of the teacher of the New Ukrainian School]. *Molod i rynek [Youth and the market]*, 1 (168), 85-89 [in Ukrainian].
- Kniazieva, S. V. (2011). *Struktura profesiino-komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z pravoznavstva [The structure of the professional and communicative*

- competence of future legal specialists*]. Retrieved from http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2011_13/files/P1311_17.pdf [in Ukrainian].
- Kostikova, I. I., & Derevianko, T. Ye. (2018). *Doslidnytska kultura vchyteliv u systemi metodychnoi roboty shkoly [Research culture of teachers in the system of methodical work of the school]* (Is. 5 (184)). Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].
- Kryvoruchko, I. I. (2022). Zmist poniattia «doslidnytska kompetentnist» u vitchyzniansii i zarubizhnii literaturi [The content of the concept of "research competence" in domestic and foreign literature]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii [Scientific innovations and advanced technologies]*, 6 (8), 174-183 [in Ukrainian].
- Orban-Lembryk, L. E. (2005). Determinanty sotsialno-psykholohichnoi kompetentnosti [Determinants of socio-psychological competence]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Pedagogika [Bulletin of the Carpathian University. Pedagogy]*, XIII/XIV, 314-322 [in Ukrainian].

ANALYSIS OF FUTURE TECHNOLOGY SPECIALISTS' RESEARCH ACTIVITIES ORGANIZATION ISSUE DEVELOPMENT IN THE ASPECT OF FORMING THEIR SOCIAL AND COMMUNICATIVE COMPETENCE

Viktoriia Komashko,

Postgraduate student of the Department of Theory and Methods of Technological Education;
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

The article examines the existing state of research activities organization issue among future specialists in the field of technology with an emphasis on a critical review of social and communicative competence formation. The research is based on a comprehensive approach to the study of theoretical and methodological aspects of technology teacher training, integrating the analysis of scientific literature, modern educational practices, and innovative educational strategies. The importance of research work as a fundamental element of the professional development of future teachers is revealed, emphasizing the need to create conditions for the development of analytical thinking, skills of critical information evaluation, and the ability to independently acquire knowledge. Special attention is paid to the importance of social and communicative competence, which is considered a key condition for effective interaction in the educational process, integration into the professional community, and adaptation to the dynamic conditions of the working environment. The focus is on the importance of creating conditions for in-depth learning of research methods and the development of critical thinking, which allows future technology teachers to adapt to new challenges, effectively solve professional tasks, and contribute to the innovative development of the field. A wide range of innovative educational strategies is considered, in particular, the usage of active and interactive forms of learning, which contribute to greater involvement of students and increase their motivation.

The article emphasizes the importance of networking and collaborative projects, which open up new opportunities for expanding the professional horizon of future technology teachers and contribute to the formation of crucial social skills such as communication, leadership, and teamwork. The role of the student scientific society as a platform for the exchange of experience, the development of research initiatives, and the support of talented youth is highlighted separately.

The article conclusions indicate the strategic importance of the comprehensive development of future technology teachers, emphasizing the inextricable connection between research activities, social and communicative competence, and professional effectiveness.

Keywords: *research activities, social and communicative competence, technology specialists, educational process, integration, interdisciplinary projects, innovative learning, professional development.*

Надійшла до редакції 09.09.2023 р.